

ТЕНДЕНЦІЇ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ РОЗБУДОВИ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

У статті обґрунтовано необхідність впровадження інтегрованих систем управління якістю на вітчизняних підприємствах. Визначені переваги від впровадження міжнародних стандартів якості для підприємств. Встановлені основні тенденції і суперечності розбудови інтегрованих систем управління якістю. Проаналізовані підходи до створення інтегрованих систем управління якістю.

Ключові слова: якість продукції, підприємство, інтегрована система управління якістю, міжнародні стандарти, підхід.

A. S. TELNOV, S. L. RESHMIDILOVA
Khmelnitsky National University

TENDENCIES AND CONTRADICTIONS OF DEVELOPMENT OF COMPUTER-INTEGRATED SYSTEMS OF QUALITY MANAGEMENT

The purpose of the article is determination of basic tendencies and contradictions of re-erecting of computer-integrated control system by quality on domestic enterprises. In the article grounded, that the increase of competitiveness and positive image of enterprise is possible on the basis of improvement of control system, providing of population, anxiety safe and high-quality products, by quality about an environment, improvement of terms of labour of personnel on workplaces. Today the all more actual among domestic enterprises is become by the question of introduction of computer-integrated control system. More enterprises, developing and certifying control system by quality, determine the construction of computer-integrated control system by a next step in the improvement of the business perfection. Basic tendencies and contradictions are certain at introduction of computer-integrated control system by quality. Going is analysed near creation of computer-integrated control system by quality.

Keywords: quality of products, enterprise, computer-integrated control system by quality, international standards, approach.

Постановка проблеми. Умови жорсткої конкуренції на світових ринках вимагають від учасників підприємницької діяльності врахування всіх аспектів успішного функціонування підприємства та узгодження взаємовідносин між виробниками, споживачами і суспільством. За таких умов підвищення конкурентоспроможності підприємства можливе на основі удосконалення систем управління якістю, забезпечення населення безпечною і якісною продукцією, турботи про навколишнє середовище, покращення умов праці персоналу на робочих місцях. Сьогодні все актуальнішим серед вітчизняних підприємств стає питання розбудови інтегрованих систем управління якістю. Все більше підприємств, розробивши і сертифікувавши систему управління якістю, визначають побудову інтегрованої системи управління наступним кроком в удосконаленні своєї ділової досконалості.

З метою зростання ступеня довіри та регламентації відносин між учасниками світового ринку були розроблені та впроваджені міжнародні стандарти, зокрема серії ISO 9000, ISO 14000, ISO 22000, OHSAS 18000, HACCP та інші. Використання цих стандартів дає змогу підприємству ідентифікувати сильні та слабкі сторони, провести порівняльну оцінку з узагальненими моделями, забезпечити основу для постійного поліпшення діяльності підприємства, провести заходи стосовно зовнішнього визнання.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що проблема побудови і впровадження інтегрованих систем управління якістю є актуальною і своєчасною. Так, в роботі [6] визначені недоліки і проблеми функціонування систем менеджменту якості на підприємствах. В публікаціях Т.І. Ткаченко запропоновані методичні підходи до покращення контролю якості виготовлення продукції на харчових підприємствах з урахування документації системи менеджменту якості [10]; С.Я. Короля – здійснений аналіз нормативних документів із соціальної відповідальності бізнесу [4]; у статті Г.І. Хімичевої виконано кваліметричну оцінку структурної стійкості і ефективності інтегрованої системи управління [11].

Не зважаючи на збільшення кількості публікацій з означеної проблеми, слід зазначити, що існує низка проблемних питань при впровадженні сучасних інтегрованих систем якості на підприємствах. Тому метою статті є визначення основних тенденцій та суперечностей розбудови інтегрованих систем управління якістю на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інтегровані системи управління» виникло наприкінці 90-х років ХХ ст. у зв'язку з розробкою систем, які відповідають вимогам декількох міжнародних стандартів на систему управління. Цей термін використовувався при розробці двох документованих систем управління (якості і навколишнього середовища). Пізніше до цих систем управління була приєднана система OHSAS 18001 – управління професійною безпекою і здоров'ям, що було пов'язано з оцінкою факторів, які впливають на навколишнє середовище, а також впливом устаткування і виробничого середовища. Отже,

інтегрована система управління (ІСУЯ) являє собою систему управління, що об'єднує дві адаптовані системи управління (наприклад, систему управління якістю та систему екологічного управління) або більше адаптованих систем (рис. 1).

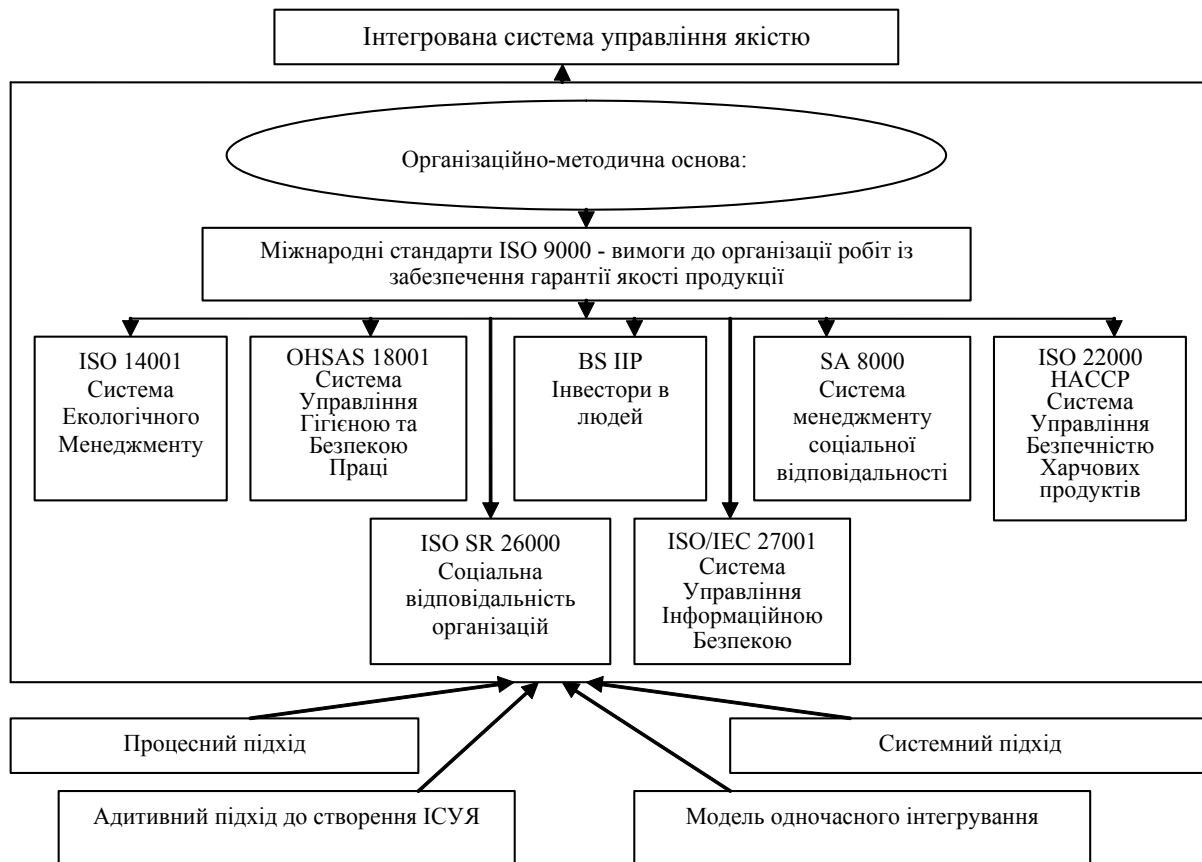

Рис. 1. Схема інтегрованої системи управління

Враховуючи взаємозв'язок усіх елементів на рис. 1, можна сформулювати визначення інтегрованої системи управління якістю як частини загальної системи управління підприємством, яка відповідає вимогам декількох міжнародних стандартів на системи менеджменту і функціонує як єдине ціле за рахунок процесного і системного підходів до управління.

Організаційно-методичною основою для створення інтегрованих систем управління якістю є стандарти ISO 9001 Система Менеджменту Якості (ДСТУ ISO 9001), оскільки основні поняття і принципи, які сформульовані у них, найбільше відповідають поняттям і принципам загального менеджменту. Вони призначені для сертифікації систем менеджменту якості, визначають їх головні принципи, надають рекомендації щодо впровадження систем управління якістю, передбачають мотивацію вищого керівництва тощо.

Міжнародні стандарти серії ISO 9000 – це вимоги до організації робіт із забезпечення гарантії якості продукції і сьогодні система управління якістю ISO 9001 є найавторитетнішою у світі. Сертифікат на відповідність стандартам ISO 9001 дає переваги при участі в тендерах і необхідний для роботи на міжнародному ринку. Сьогодні одержати сертифікат на відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001 може будь-яке зацікавлене підприємство.

На потреби споживачів орієнтований і міжнародний стандарт ISO 22000:2005 HACCP (національна версія: ДСТУ ISO 22000:2007 “Система управління безпечністю харчових продуктів”). На відміну від попередньої групи стандартів, стандарт ISO 22000:2005 HACCP спрямований на посилення відповідальності за вплив продукції на здоров'я і життя людей.

Увагу до загальнолюдських цінностей відображає стандарт – ISO 14001:2004 “Системи менеджменту навколишнього середовища – вимоги і керівництво щодо використання” (національна версія: ДСТУ ISO 14001:2006 “Система управління навколишнім середовищем”). Міжнародний стандарт – ISO SR 26000:2011 “Соціальна відповідальність організацій. Вимоги” має комплексний характер і враховує інтереси більшості груп зацікавлених осіб (персоналу, споживачів, місцевої громади), спрямований на охорону навколишнього середовища, економне витрачання ресурсів.

Окремим аспектам трудових взаємовідносин присвячено два міжнародних стандарти – OHSAS 18001:2007 та SA 8000:2001 Social Accountability. Вони не збігаються за призначенням і містять вимоги

щодо усунення дискримінації та забезпечення належних умов праці [5, с. 89].

Впровадження міжнародного стандарту BS IIP (British standards Investors in people) надає такі конкурентні переваги, як підвищення продуктивності і конкурентоспроможності, збільшення фінансових показників, забезпечення зростання якості продукції та послуг, поліпшення командної взаємодії, підвищення корпоративного іміджу організації, підвищення інвестиційної привабливості.

Перелічені стандарти мають багато спільного і цей список не є повним. Перелік стандартів, що входять до складу інтегрованої системи управління, розробляється з урахуванням потреб і специфіки діяльності підприємства. Названі міжнародні стандарти сприяли поширенню принципів соціальної відповідальності бізнесу в усьому світі.

Окремі з названих міжнародних стандартів мають відповідні національні (українські) версії, зокрема у сфері управління якістю, усунення небезпек у харчових продуктах, охорони навколишнього середовища, умов праці тощо. Саме ці стандарти є основою для проведення сертифікації систем управління на вітчизняних підприємствах.

На рис. 2 представлені основні міжнародні стандарти, які застосовуються при розбудові інтегрованої системи управління якістю. До основних переваг від впровадження інтегрованої системи управління якістю відносяться, такі як розробка єдиної гармонізованої структури менеджменту, можливість суміщення ряду процесів (планування, навчання, внутрішніх аудитів тощо), постійне покращення результативності діяльності підприємства щодо досягнення поставлених цілей, зниження витрат на розробку та сертифікацію, підвищення мобільності та можливостей адаптації до умов, що змінюються, велика привабливість для зацікавлених сторін, інвесторів.

При цьому слід відмітити деякі тенденції і суперечності при впровадженні інтегрованих систем управління якістю. Так, разом з наведеними перевагами, недоліком стандарту OHSAS 18001 є відсутність специфічних критеріїв оцінки ефективності гігієни і безпеки праці, а також рекомендацій щодо розробки системи управління. Що стосується стандарту ISO SR 26000, то він не може використовуватися для сертифікації системи управління.

Переважна більшість підприємств орієнтується не на весь спектр соціально-економічних проблем, а обирає для себе окремі напрями і керується відповідним стандартом.

Для певних видів економічної діяльності необхідно або доцільною є сертифікація, наприклад, систем менеджменту навколишнього середовища, систем управління якістю та безпечністю харчових продуктів, отже, потрібний відповідний нормативний документ. При цьому ISO SR 26000:2011, на відміну від ISO 9000, ISO 14000, ISO 22000, SA 8000 та подібних, не призначений для сертифікації.

При розбудові інтегрованої системи управління якістю слід враховувати важливість і необхідність застосування процесного і системного підходів до управління підприємством, що дозволяє пов'язати в єдине ціле різні процеси і види діяльності.

Також підприємства використовують різні підходи до створення інтегративних систем управління якістю. Так, адитивний підхід передбачає послідовне впровадження систем управління, заснованих на сумісних стандартах, таких як ISO 9000, ISO 14000, ISO 22000, SA 8000, а також тих, які розроблені після 2000 року і розраховані на можливість спільного застосування. При цьому спочатку впроваджується базовий стандарт ISO 9000, а потім система доповнюється іншими сумісними стандартами.

Другий підхід має назву «модель одночасного інтегрування» і передбачає одночасну розробку систем управління, які об'єднані в єдиний комплекс. Особливістю цієї моделі є те, що при побудові інтегрованої системи управління враховуються не тільки вимоги стандартів системи управління, а й інші вимоги і очікування зацікавлених сторін. Це потребує застосування таких методів, як: бенчмаркетинг, збалансована система показників, шість сігм, реінжиніринг, самооцінка тощо.

Розбудова подібної системи управління якістю здійснюється на основі всебічного аналізу на якість продукції і задоволеність споживача, навколишнє середовище, здоров'я, безпеку і задоволеність працівників, фінансові результати, етику. Як розбудова такої інтегрованої моделі може бути впровадження Європейської моделі ділової досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM).

Процес розбудови інтегрованої системи якості є дуже складним і трудомістким. Але найважливішим при цьому є не набір усіх можливих сертифікатів, а забезпечення дієздатної інтегрованої системи управління якістю, де цілі і політика підприємства декларовані на папері, збігаються із реальними процесами, що відбуваються на підприємстві та за його межами.

Сьогодні головна вимога замовників – це якість, тому сертифікована система управління якістю у відповідності до вимог декількох міжнародних стандартів дозволяє легше відстежувати недоліки та позитивні моменти в роботі підприємства, персоналу, при виготовленні продукції, а також мати підтвердження, що продукція дійсно відповідає вимогам діючих стандартів.

Інтегрована система управління якістю розробляється підприємством у відповідь на потребу в об'єднанні процесів і процедур в одну цілісну структуру, котра дозволить більш ефективно керувати підприємством. Ця система розрахована на будь-яку організацію, незалежно від розміру та галузі, що планує інтегрувати дві і більше систем менеджменту в одну зв'язану систему з повним набором документації, політик, процедур і процесів.

Стандарт	Призначення стандарту	Переваги від впровадження
ISO 9001 Система Менеджменту Якості	Висуває вимоги до системи організації управління виробництвом, яка впливає на якість продукції і послуги підприємства Сертифікація систем менеджменту якості, визначають їх головні принципи, надають рекомендації щодо впровадження систем управління якістю, передбачають мотивацію вищого керівництва	Змога підтвердити свою професійну компетентність, підвищити престиж і авторитет, дає переваги при участі в тендерах і необхідний для роботи на міжнародному ринку.
ISO 14001 Система Екологічного Менеджменту	Призначений для забезпечення організацій елементами ефективної системи управління навколишнім середовищем, які можуть бути взаємозв'язаними з іншими вимогами до менеджменту для сприяння організаціям у досягненні екологічних та економічних цілей. Допомагає організації сформулювати екологічну політику, передбачає обов'язкову публічність екологічної політики.	Поліпшує екологічну обстановку шляхом попередження наслідків позаштатних ситуацій, поліпшує економічні показники за рахунок скорочення фінансових витрат на штрафні санкції, допомагає організації проводити моніторинг і впроваджувати процедури вимірів, дозволяє оптимізувати систему управління; підвищити довіру до підприємства
OHSAS 18001 Система Управління Гігієною та Безпекою Праці	Технічний регламент, який встановлює вимоги до системи управління гігієною та безпекою праці (ГіБП). Вимоги щодо усунення дискримінації та забезпечення належних умов праці.	Надає організації можливість контролювати ризики і поліпшити свою діяльність, знижує імовірність судових витрат, прямих і непрямих витрат; робить більш успішним участь будь-якого підприємства у світовій торгівлі, підвищує конкурентоздатність і імідж підприємства.
BS IP Інвестори в людей	Підвищення якості управління організаційною структурою шляхом використання людського потенціалу для поліпшення фінансових показників і ефективного розвитку організації	Дозволяє побудувати інноваційну систему менеджменту, оптимізувати організаційну структуру підприємства, стратегії планування навчання та розвитку, використовувати нематеріальні чинники мотивації та технології оцінки результативності персоналу, підвищити ефективність внутрішніх комунікацій, досягти гармонізації у взаємодії керівників і співробітників
SA 8000 Система менеджменту соціальної відповідальності	Вимоги до соціального захисту, що дозволяють організації розробляти, підтримувати та впроваджувати політику й методи управління питаннями соціального захисту, які вона може контролювати, демонструвати це зацікавленим сторонам. Дотримання бізнесом вимог щодо прав працівників на працю, в тому числі на охорону праці, і призначений для сертифікації та звітування. Засіб для практичної реалізації моральних і етичних норм в діяльності адміністрації підприємства.	Підтверджує зобов'язання з соціальної відповідальності, етичного відношення до персоналу і відповідності міжнародним стандартам, покращує менеджмент і підвищує ефективність ланцюга постачань, підтримує корпоративну ідеологію, демонструє високий рівень соціальної відповідальності при укладанні міжнародних договорів і розширення бізнесу всередині країни
ISO SR 26000 Соціальна відповідальність організацій	Враховує інтереси більшості груп зацікавлених осіб (персоналу, споживачів, місцевої громади), спрямований на охорону навколишнього середовища, економне витрачання ресурсів, встановлює вимоги до діяльності бізнес організацій в основних сферах СВБ.	Даний стандарт може використовуватися бізнесом, законодавчими органами влади, громадськими організаціями та іншими зацікавленими особами незалежно від їх виду діяльності, розміру або місцезнаходження.
ISO 22000 НАССР Система Управління Безпечністю Харчових продуктів	Технічна регламентація процесів на всіх етапах від виробництва до постачання продукції кінцевому споживачу, детальний аналіз виробничих процесів з метою виявлення можливих небезпек у харчових продуктах і застосування заходів щодо їх попередження, усунення або зниження цих загроз до припустимого рівня. Посилення відповідальності за вплив продукції на здоров'я і життя людей.	Є свідченням того, що виробник забезпечує всі умови, які гарантують стабільний випуск якісної і безпечної продукції.
ISO/IEC 27001 Система Управління Інформаційною Безпекою	Призначена для розробки, впровадження, функціонування, моніторингу, перегляду, підтримування, вдосконалення інформаційної безпеки Вимоги з управління інформаційною безпекою	Управління ризиками дозволяє визначити, на який напрям інформаційної безпеки необхідно звернути увагу в першу чергу, скільки часу та грошей необхідно затратити на те чи інше рішення щодо безпеки, а витрати на інформаційну безпеку дозволить впорядкувати залежно від існуючих загроз та ступеня важливості інформації, яка підлягає захисту

Рис. 2. Призначення застосовних стандартів в ІСУЯП

Разом з тим, перед тим, як впровадити дію інтегровану систему управління якістю, необхідно провести підготовчу роботу, яка полягає у:

- прийнятті Політики у сфері якості, інформаційної безпеки, екології, охорони здоров'я та безпеки праці;

- визначенні стратегічних цілей діяльності підприємства;

- доопрацюванні необхідної для успішного функціонування інтегрованої системи управління документації (Настанови з інтегрованої системи управління, методик, положень, розроблених Реєстрів екологічних аспектів, проведених оцінок Ризиків у галузі охорони здоров'я і безпеки праці тощо);

- підготовці групи внутрішніх аудиторів.

Інтегрована система управління якістю сприяє постійній задоволеності клієнтів і формалізована на основі внутрішньої документації. На підприємстві повинні бути затверджені зобов'язання, зазначені в політиці якості, яка доступна всім зацікавленим особам.

Останнім часом в Україні все більше підприємств створюють та впроваджують інтегровані системи управління.

Так, якщо проаналізувати досвід впровадження інтегрованих систем управління на вітчизняних підприємствах, то слід відмітити, що вперше в Україні міжнародний сертифікат відповідності відразу за трьома міжнародними стандартами (ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001) отримала компанія ПАТ «Рівнеобленерго» протягом 2010–2011 років [1].

В енергопостачальній компанії ПАТ «Хмельницькобленерго» також впроваджена та сертифікована інтегрована система процесного менеджменту відповідно до вимог стандартів ISO 9001:2008, ISO 14001:2006, OHSAS 18001:2010. Прагнучи відповідати кращим енергокомпаніям Європи, Компанія реалізує принципи Європейської моделі ділової досконалості: задоволений Споживач – задоволений Персонал – задоволений Виробник електроенергії – задоволений Акціонер – задоволене Суспільство [8].

Щоб порівняти себе з кращими підприємствами України та Європи, «Хмельницькобленерго» постійно приймає участь в Українських національних конкурсах та Міжнародних турнірах з якості. За результатами 9-го Міжнародного турніру з якості країн Центральної та Східної Європи у 2013 році «Хмельницькобленерго» стало «Переможцем» цього турніру у номінації «Великі підприємства» та відмічено відзнакою «Визнана досконалість — 5 зірок» [8].

В 2006 році ВАТ «Запоріжжяобленерго» приступило до впровадження Системи менеджменту якості згідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2000 (ДСТУ ISO 9001-2001), у 2007 році – отримало сертифікат відповідності Системи менеджменту якості вимогам стандарту ДСТУ ISO 9001-2001. У 2012 році товариство отримало сертифікат на відповідність Системи менеджменту якості відносно передачі та постачання електроенергії вимогам нової версії стандарту ДСТУ ISO 9001:2009 «Системи управління якістю. Вимоги», який є більш досконалим порівняно з попереднім.

За результатами зовнішнього аудиту ВАТ «Запоріжжяобленерго» отримало сертифікат відповідності системи екологічного керування № UA.MQ.034-ESP-0003/12, який посвідчує, що система екологічного керування стосовно надання послуг з передачі та постачання електричної енергії, що здійснює ВАТ «Запоріжжяобленерго» згідно з чинними в Україні нормативними документами, відповідає вимогам ДСТУ ISO 14001:2006 «Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосовування». Систему екологічного керування товариства інтегровано в загальну систему менеджменту ВАТ «Запоріжжяобленерго» [7].

В ті ж терміни з метою досягнення, з одного боку, зменшення витрат, пов'язаних з охороною здоров'я та безпекою праці, з іншого – підвищення безпеки виробництва, ефективно керуючи пов'язаними з ним ризиками для людини, ВАТ «Запоріжжяобленерго» розробляє та впроваджує систему управління гігієною та безпекою праці відповідно до вимог ДСТУ OHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги».

З березня 2013 року на Державному підприємстві Поліграфкомбінат "Україна" впроваджено в дію інтегровану систему менеджменту (ІСМ) якості, екології, охорони здоров'я та безпеки праці, інформаційної безпеки відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO 9001:2008, ISO 14001:2004, BS OHSAS 18001:2007, ISO/IEC 27001:2005 [3]. Організаційною основою для створення ІСМ на підприємстві була діюча з 2004 року система управління якістю відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001. У листопаді 2013 року Поліграфкомбінат "Україна" успішно пройшов сертифікаційну перевірку на відповідність вимогам стандарту CWA 14641:2009 "Система менеджменту режиму та безпеки при виробництві захищеної поліграфічної продукції".

ТОВ «Лубенський молочний завод» одним з перших серед молокопереробних підприємств України розробив і впровадив у себе Інтегровану Систему Менеджменту (систему менеджменту якості + систему управління безпекою харчових продуктів), що відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008 (ДСТУ ISO 9001:2009 та міжнародного стандарту ISO 22000:2005 (ДСТУ ISO22000:2007) [9]. Таким чином, діюча на ТОВ «Лубенський молочний завод» система менеджменту гарантує споживачам незмінну якість і безпеку продукції, випущену під ТМ «Гармонія».

На комбінаті «Запоріжсталь» з 2008 року функціонує Інтегрована система менеджменту якості, екології та охорони праці (ІСМ), яка відповідає вимогам міжнародних стандартів ISO 9001, ISO 14001,

OHSAS 18001 і ILO - OSH 2001 [4]. Це підтверджують міжнародні сертифікати відповідності. ICM створена на основі функціонуючої на комбінаті з 1 травня 2003 системи управління якістю, відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001. За результатами аудиту ICM комбінату рекомендована міжнародними аудиторомі ТОВ «БЮРО ВЕРІТАС Сертифікейшн Україна» до сертифікації на новий трирічний період до 2017 року.

Слідуючи провідній світовій практиці за систематичним зверненням до енергопараметрів, енергоефективності та впливу на зміну клімату, комбінат впровадив і сертифікував систему енергетичного менеджменту на основі міжнародного стандарту ISO 50001. Цей стандарт передбачає більш досконалий підхід – істотна економія досягається за рахунок застосування кращої управлінської практики і без значних вкладень. У квітні 2014 р. МК «Запоріжсталь» успішно пройшов перший етап наглядового аудиту енергоменеджменту для підтвердження сертифіката відповідності вимогам міжнародного стандарту ISO 50001.

На державному підприємстві «Миколаївський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» функціонує Орган з сертифікації систем управління ДП «Миколаївстандартметрологія», який здійснює сертифікацію систем управління в державній Системі сертифікації УкрСЕПРО і призначений на виконання робіт з сертифікації систем управління якістю, систем управління безпекою харчових продуктів (НАССР), систем екологічного керування, систем управління гігієною та безпекою праці підприємств, установ, організацій відповідно до заявленої номенклатури систем управління та видів економічної діяльності та проводить наглядові аудити за сертифікованими системами управління. На початок 2013 року Органом з сертифікації систем управління сертифіковано 76 систем управління підприємств різних галузей промисловості Миколаївської, Донецької, Хмельницької, Київської областей та інших регіонів України, в тому числі в Миколаївській області – 66 (37 систем управління якістю; 24 – системи СУБХП; 4 – системи екологічного керування; 1 – систему гігієни і безпеки праці) [2].

Отже, наведені приклади підтверджують те, що підприємство, яке працює за вимогами інтегрованої системи управління, має високу культуру виробництва, орієнтоване на якісне виробництво товарів (послуг), злагодженість взаємодії збутових та технічних служб, а також сфокусованість на охороні праці, безпеці персоналу, підрядників та населення. Професіоналізм та мотивованість працівників свідчать про наявність потенціалу, бажання до постійного покращення та прагнення до міжнародного рівня.

Результативне впровадження, підтримка та інтеграція існуючих систем дозволять в подальшому додати до Інтегрованої системи менеджменту товариства виконання вимог системи соціальної відповідальності, що є передумовою до сталого розвитку товариства, залучення інвестицій.

Впровадження інтегрованої системи управління зобов'язує до постійного вдосконалення на шляху до задоволення вимог споживачів з постійною роботою в питаннях охорони праці та навколишнього середовища.

Інтегровані системи управління якістю ефективні ще й тим, що сприяють якості продукції від вхідної сировини до випуску готової продукції; функціонування таких систем забезпечує не тільки якість управління процесами, але й технічну якість за рахунок роботи з документацією (актуалізація та придбання нових нормативних документів, випробування готової продукції, впровадження та сертифікація систем управління) та перевірка, калібрування засобів вимірювальної техніки.

Висновки. Отже, впровадження та дієвість інтегрованої системи управління підприємством, як системи, функціями якої охоплюється управління різними видами діяльності підприємства і забезпечується поведінка всіх елементів в інтересах загальної для нього глобальної мети функціонування, допомагає досягти сталого успіху та якості виробленої продукції.

Дієвість інтегрованої системи управління підприємства буде досягнута, якщо вона у своїй побудові і функціонуванні дотримується ряду принципів управління. Підприємства, на яких впроваджена інтегрована система управління відзначаються високою культурою виробництва, орієнтацією на якісне та постійне виготовлення продукції, злагодженістю роботи персоналу всіх служб, а також бажанням постійного покращення та прагнення до міжнародного рівня.

З огляду на вищевикладене, впровадження інтегрованої системи управління дає змогу підприємствам отримати серйозні переваги щодо:

- підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства і підтвердження ефективності його діяльності на ринку;
- формування єдиної політики на підприємстві та забезпечення ефективного використання ресурсів;
- підвищення ефективності загального менеджменту підприємства і роботи персоналу;
- забезпечення більшої довіри до підприємства з боку замовників та споживачів;
- підвищення можливостей адаптації підприємства до ринкових умов, що змінюються;
- формування системи підготовки і розвитку персоналу тощо.

Література

1. Інтегрована система управління ПАТ «Рівнеобленерго» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.roe.vsei.ua/rivne/integrovanaya_sistema_upravlinnya.html.

2. Інтегровані системи управління на підприємствах Миколаївщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ncsms.com.ua/informatsijna-politika/articles/391-integrovanі-sistemi-upravlinnya-na-pidpriemstvakh-mikolajivshchini>.
3. Інтегрована система менеджменту Поліграфкомбінат "Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pk-ukraina.gov.ua/ntegrovana-sistema-menedzmentu/>.
4. Інтегрована система менеджменту «Запоріжсталь» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zaporizhstal.com/uk/pidpriyemstvo/integrovana-sistema-menedzhmentu/>.
5. Король С.Я. Нормативні документи із соціальної відповідальності бізнесу / С.Я. Король // Економіка України. – 2013. – С. 85–96.
6. Момот А.И. Недостатки и проблемы функционирования систем менеджмента на предприятиях / А.И. Момот, Е.С. Мартынюк // Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property. – 2013. – Issue 1, Volume 2. – P. 24–28.
7. Політика інтегрованої системи менеджменту ВАТ «ЗОЕ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zoe.com.ua/about/quality/>.
8. Система менеджменту ПАТ «Хмельницькобленерго» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://oblenergo.km.ua/Portal/Page.aspx?pld=48>.
9. Система якості ТОВ «Лубенський молочний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://garmonija.com.ua/sistema-yakosti>.
10. Ткаченко Т.І. Методичні підходи покращення контролю якості виготовлення продукції на харчових підприємствах / Т.І. Ткаченко // Технологический аудит и резервы производства. – 2012. – № 3/2 (5). – С. 45–46.
11. Хімичева Г.І. Кваліметрична оцінка структурної стійкості і ефективності інтегрованої системи управління / Г.І. Хімичева, В.М. Соляник // Вісник СумДУ. Серія «Технічні науки». – 2013. – № 4. – С. 192–197.

References

1. Intehrovana systema upravlinnya PAT «Rivneoblenerho». URL: http://www.roe.vsei.ua/rivne/integrovana_sistema_upravlinnya.html.
2. Intehrovani systemy upravlinnya na pidpriyemstvakh Mykolajivshchyny. URL: <http://ncsms.com.ua/informatsijna-politika/articles/391-integrovanі-sistemi-upravlinnya-na-pidpriemstvakh-mikolajivshchini>.
3. Intehrovana systema menedzhmentu Polihrafkombinatu "Ukrayina". URL: <http://www.pk-ukraina.gov.ua/ntegrovana-sistema-menedzmentu/>.
4. Intehrovana systema menedzhmentu «Zaporizhstal». URL: <http://www.zaporizhstal.com/uk/pidpriyemstvo/integrovana-sistema-menedzhmentu/>.
5. Korol' S.Ya. Normatyvni dokumenty iz sotsial'noyi vidpovidal'nosti biznesu / S.Ya. Korol' // Ekonomika Ukrayiny. – 2013. - S. 85-96.
6. Momot A.Y. Nedostatky y problemy funktsyonyrovannya system menedzhmenta na predpriyatyyakh / A.Y. Momot, E.S. Martynyuk // Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property. – 2013. - Issue 1, Volume 2. – P. 24-28.
7. Polityka intehrovanoyi systemy menedzhmentu VAT «ZOE». URL: <http://www.zoe.com.ua/about/quality/>.
8. Systema menedzhmentu PAT «Khmel'nyts'koblenerho». URL: <http://oblenergo.km.ua/Portal/Page.aspx?pld=48>.
9. Systema yakosti TOV «Lubens'ky molochnyy zavod». URL: <http://garmonija.com.ua/sistema-yakosti>.
10. Tkachenko T.I. Metodychni pidkhody pokrashchennya kontrolyu yakosti vyhotovlennya produktsiyi na kharchovykh pidpriyemstvakh / T.I. Tkachenko // Tekhnolohycheskyi audyt y rezervy proyzvodstva. – 2012. - №3/2 (5). – S. 45-46.
11. Khimicheva H.I. Kvalimetrychna otsinka strukturnoyi stiykosti i efektyvnosti intehrovanoyi systemy upravlinnya / H.I. Khimicheva, V.M. Solyanyk // Visnyk SumDU. Seriya «Tekhnichni nauky». – 2013. - №4. – S. 192-197.

Надійшла 07.11.2014; рецензент: д. е. н. Войнаренко М. П.